

ACC. N:R M. 12571: 1-45.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ellida Ohlsson, Skurup*  
Härad: *Vimmerby* Berättare: " " "  
Socken: *Skurup m. fl.* Berättarens yrke: *lantbr. hustru*  
Uppteckningsår: *1953* Född år *1889* i *Skurup*

*Möbelsmåleri. s. 1-45.*

*Lu F 89.*

Anska plan öron placeringen av möblerna i tv-  
barna skak jag utföra dem, men jag tror att det  
går lika lätt för vidutövande att efter teck-  
ningarna placera in dem i ritningarna jag förut sänt  
in och gäddas i hus bringstängor.

Jag vill gärna till tjänst med vad jag kan.  
Att man så långt efteråt lokalisera de gamla möb-  
lerna i teckningarna är nog både oansktligt och omöjligt,  
och de yngre generationerna kan nog lättit minnas  
tydningen som utgår vid rekultiverat såg träbiga ut,  
vett gå förbrände, det var ju väldigt mycket material.

Vänningar till fru Fransson och fru Johansson.

Värderat

Erika Ekström.

Brev!

M. 12, 571

ACC. N:R **M.** 12571:1.

Svar å frågelista 89. L. U. F.  
Möbelmåleri.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Aug. 89

Man kan nog fastslå att här i östen, så vitt  
omkring som jag känner till, Wimmerhöggs ö-  
angränsande länade, här allmogemåleri  
å möbler i vissa lagskåd i handelskap  
 varit allmänt förekommande i såväl de  
borgare som bondgårdarna som i småbruk-  
 och husmanshemmen intill 1800-tallet mitt.

De gamla målarna visa i sina arbeten var för  
sig en viss individualitet men de sakna  
djupa intill vissa till de olika orterna hundra  
år sedan, de sammanfaller som allmogemåleri  
na m. m. de flesta med vilka de liksom  
mer något gemensamt. Det är ett s. s. här i Wen-  
nerhöggs länade sydöstra del är färgerna varma  
i djupa i ljockt pålagda, längre annat förefaller

de vara hjärtare ö Funnare.

Det är väl för djärft att tänka sig att naturen  
ö folklynnan har inverkat härvidlag men nog  
har det se så ut. För Villnåd är det mellan en  
bista eller ett skap från Skogsbygden med livlig  
befolkning ö den egentliga slättbygden med  
rätt burgnare men såvrigare folk! En gång  
mådde (ö värde) kördst i lät med "lunn" färg  
en slättbo sig sig god tid ö använde den tjocka  
färgen så att den markerade blod i rannan ö gav  
den liv ö lyster. Chansen gång tycker man sig  
späsa en knästrän i de arbeten man se ö dock  
har det endast varit de medfädda anlagena  
som utar minsta skoloring för sitt uttryck.  
Ibland kan därför det allra som för sig till sig  
knästränliga med målaen tycks ha helt sak-  
nat rönne för symmetri särskilt när ett  
mönster skulle upprepas ö det förefaller som

om har ej ens kastat upp några konturer med  
kritik & jämfört & rättat till utan målat fullt  
på måfå direkt efter dåligt & oönskat.  
Och några rykten kan ha haft sin del i att  
den första käftan att ett målning där män  
stret upprepades blev rätt placerad & bäst mi-  
led men den andra med vind speo i middig  
vägar man inte förstärken ibland kan det  
någ varit så de dessa målare som gick om-  
kring i utförde sitt arbete i hemmen ofta var  
vad man skulle kalla brömmen som tog degen  
som den kom & målade på mat & brännvin.  
Doch visst inte alltid så. Lönligt är arbeten  
är så tidsidiga som det är möjligt att  
på dem utan behåll. Sedan användes inte  
här före mitten av 1800-talet, det bevisas  
av talrika må olikheter även i minsten  
som för fulla lika, de gamla målarna var

skapande konstruera på sitt sätt i de glödde  
sig under arbetets gång ~~och~~ att i varje sär-  
skilt fall skapa något som var värdare  
än vad de fört utställkommit, det har jag  
hört gamla personer sjöstr berättat om dem.  
Att tända upp gårdar i hus där man har  
gamla saker med allmogemåleri skulle  
vara gagnligt, då måste man gå tursyn  
så vanliga är de än i de dyra och ofta  
där man minst anser dem ej endast på lands-  
bygden utan även i staden.

Våra egna gamla målade möbler är ju foto-  
graferade i beskrivna vid besök av fru Fransson.  
En "margellkäst" eller "stock" - kavel som är den  
vanligaste typen, käst, med kort tjock baks  
i hängande luvad som varit i min mors  
ägo finns i Loviseholm där mycket av hok-  
tens gamla målade möbler också kan ses

Den nämnda mangelkästen har tillhört min  
mormor i den här sin egen bostad. När mor-  
mor & hennes systen var unga, på 1880-talet  
var där en ung karl som hjälpte till mormor  
som såg bäst ut av systarna men han var  
så ung då endast omkr. 18 år i gallskeggad. Det  
var emellertid den äldre systern när fram-  
vände sig till henne. Denne tog ej väna illa  
upp att när han gjorde fästmannas gärningar:  
röpa, skattehö, klappträ & kavel den gjorde  
han lika den att båda systarna i mormor  
hjälpte så dessa saker med sig när hon gifte  
sig med morfar tio år därefter 1846 & stodo  
natte br. alla sakerna färdiga i mitt rum  
där mormor vistades till hon dog 1895 då de  
skingrades. Jag minns särskilt klappträ  
som också kom på minns tott, det hade trots så  
många års flitig användning alljämt kom

sina vackra färger ända till det gick runda  
dekorerna i kabinerna består av karor mitt i stjär-  
nen som målats i två färger, röda fulparna,  
några små blommor i ränder som omramade  
initialen A. A. D i året 1835 el. 36. Bottenfärg:  
hvitteblätt, ganska ljus, dekor: vitt i vitt i svart  
(grönt?) nästan vid med svarta i vita teckning  
ar i prickar. Dessa saker sådes bara både  
tillverkade i målade av givaren skriften  
Andersson i Almarid. Man hade väl knapp-  
ast kunna låta några utifrån dublettera av  
fästmannens gåvor utan att bli utsett för folks  
aktlöje så det är nog det troliga att han gjort  
det själv. På denna amatörer tror jag inte om  
så ovanliga. På fick jag för kort tid sedan  
en en mängd alltså också den med stjärnan  
i karor mitt men med nästan svartblå  
bottenfärg, daterad vid ungefär samma tid

Den hade väst med läng i högkamm böjd  
hals mod uppstående man av riktig Fogel  
liten lund med stid. Decken liknade  
fregående. Också den var en fästmanns gå-  
va den fästmannen velat imponera genom  
vidlyftigheter. Denna Typ var dock ej ma-  
sticken utan nog ganska vanlig.

\* En kista i en granngård här kan en dehn  
den det frifallen som en målarens strävan  
varit att utfylla varje fläck i det dehnad  
området med färg, småblad o. blommor över  
allt. Denne målare sätt att måla en ätte  
tycker kanske på att även detta var varit en  
amator, i regel gällde ju att de gamla målarna  
från de ätterna så & man kunde ha givet den 8-  
s-från 5 under initialer o. årtal är målat ut

\* Tecken, bottenfärg blågrön, ursprung okänt  
han vara tillgång i V. Möbblertor men också V. Torp  
9. \* De Teckningen

se  
Bildarkivet  
B. 17560  
B. 17561

eller auktionenköf med obkänt utsläp.  
Den annars gammal äld kån på 15-16 fotus lön.  
Finnis en gammal stol såberligen rumma-  
niskad i - målad. Den var en kornens initia-  
ler årtal på 1820-talet i blod i rosen, vattenfärg  
ganska ljus. Foto finns i folklivsarkivet i  
Lund. Det är en enkel kornstol som haft  
riten av guld flötad ut eller bast. Stolen årtal  
sammankommer med den fröe ägarens födelse  
är i initialerna skall vara hans rums var  
från man var han utgå från att den kornstol  
till just till hans födelse, det var nämligen  
ända från till 1880-talet red att kornstolen  
skulle föda sina barn sittande i en stol i  
äldre man inte framt några länstol tillverka  
de den blivande fadern, om han var kapabel därtill,  
eller låt han tillverka en "länstol", även kallad  
led gommors-stol eller direkt ryttande på dess

nämnda uppgift "jämmerstol". Den här åsyfta-  
de stolen härstammar från Hjärneberg norr-  
ut i Kuruups sockens s.k. "Ås böjd".

Till en lätthet i sin fästmö-räfsa kunde man an-  
vända mest jilpär, baneldrönn var i regel av  
bok, klappträ (tisheln) också. Till skärfstäm-  
men här var jämfördesvis smält i Torne känd i  
från frigt som i väster ut vidare, hade man  
bok och eller aln, träslag som man kunde hålla  
en skarpt kant med med en gästvis i d.

Stolen stolarna tillverkades ofta av trä och  
vad slag man hade tillgång till även apal och pärm-  
trä användes. Lådan stolar har nog varit van-  
ligare än vad de för utsträcka nu antyda. Stolar  
av trä och stoll därtill enast videns land, de  
voro i så stabila som en kista eller ett isbj,  
där gick mark i sådant trä i de jott runder med  
tid och försvann. Den stol jag beskrivit är faktiskt

der enda av denna typ jag sett.  
Av möbler med allmäninmålning var öfver än  
historna talrikast, det var ju ej endast hemmen  
som hade sådana utan även pigornas & drängarnas.  
Alla pigor hade en histas fönster. När de tog plats  
i staden fände de på 1870-talet med sig sin stora  
oförsmåliga klädhistas; även drängarna & gerätten  
hade ofta, innan drängskåpen samtidigt  
med klädskåpen i öfrigt på 1870-80-talet blev  
allt mer vanliga, sin egen histas för kläder  
& andra tillhörigheter. Det var inte mycket beaktat  
med den pigan som inte hade sin histas full-  
packad när hon skulle bo på den tiden när pig-  
våren till stor del utgjordes av naturen i lin, ull,  
i klädespersedlar & i drängarnas färdiga skjortor  
strumpor m.m. som de tjänat på.

Bondgårdarnas giftarvårens flickor användes ofta  
efter antalet fullpackade klädhistor de fände med

sig när de satte ut. Omkring mitten av 1800-talet  
 skulle de helst innehålla två ägarinnor som  
 stöta ut under hela sin livstid av blads plogg  
 i mycket därtill och andra värnader, i så stort  
 som som i eget ut började man där bygga på för  
 kommande släktled. I gårdarnas bestånd  
 var i Kärbergen jämnt därför hela rader med  
 bladhästar fyllt med råden av olika slag i jä-  
 dina plogg. Det var något man talade om i sm-  
 rts kvinnfolk värdesattes för denna rättfärd  
 Bland äldre hästar var det nog mest elstra  
 som som till användning, redor mera för,  
 annat träslog var jag aldrig sett. Vilket ma-  
 terial som som till användning så var det sta-  
 bila saker till de äldre, samma till de yngre  
 De gamla hästar än ö äro talrik för komman-  
 de överallt men som mera jämnt fördelade  
 mellan större och mindre gårdar i lands.

Som exempel kan jag nämna att det i en  
granngård var intill, skump n: 25 på 40 täl.  
med folk av gamla stammen i början av  
1900 talet fanns utrustning 12 plädskåp  
fullproppade med pläder o räcken som allt  
springades i auktioner som varade i flera dagar.  
Sommiga av dessa kistn var dekorerade med  
blom ornament i den gamla stilen, andra om-  
målade gröna eller i mahogny med inrist-  
initialer o ärtel med stunga under allt i  
vitt o mrg citratt med kjält av schablon i  
på 1840-80 talet då det blev modert, som-  
liga kistn var helt omålade eller med namn  
direkt på träet. De äldsta kistorna hade svagt  
krupigt lock o ju nyare tillverkning ju kup-  
pare lock, stroliken finge varierande. Tygel  
hade kistorna invändigt vid ena gaveln o  
lock med både ju smärker = "laddiken".

Alla kistorna stod ordentligt uppredade utmed  
väggarna på var sin kisteföt målad i färg  
som kistan. Dessa kisteföten var inte bevarade  
fick väl tid i samma utskäring som kistorna  
utan runt samma öde som stolarna. De var i  
regel tillverkade av bok, korpigade inbatta på  
ständigt tryck i ofta i direkt o ständig kontakt  
med ett ofta fuktigt lergolv o murkade.

I mitt ~~hörn~~ berednings hem ett målbord  
på 8 ftd, fanns till 1926 4 kistor: Färo kista  
som han fört med sig under sin ~~var~~ charge-  
sälls tid, den var av ek o hade varit blåmålad  
med vrenminster i bransar, som även han  
spåras som upplagringar, men ommalats  
i mahogny av yikes målare omkr. 1880. Där  
han har satt på sina initialer i blodguld som  
på midare använde i rita yike då.

Mrs Löskista som han fört med sig under

sin Trätid var en ek-kista med ganska  
 snyggt lack, grönmalad med vita initialer  
 H. P. S. eller kanske var H. P. S. s ärtal på början  
 av 1870 talet, i vita med ringe under. Den hade  
 nog varit ny då eller åtminstone omalad.  
 Hon hade då förtat alla sina tillhörigheter  
 vid brand o ämn sin kista o därför fått nytt.  
 Så fanns där en gammal klädkista av fur  
 där det var malat blommor i blad namn  
 i ärtal direkt på träet, stel o fast för att  
 kunna öppna o ämn den på ett lite försking  
 raka stela blomskåp, raka blad, enkla ringar  
 lilje o tulpanliknande blommor. Både dessa  
 dekorationer för att vara utförda av någon  
 amatör utan fantasi endast därför att det  
 skulle vara några jämklickar som skulle  
 lysa upp.

Fäst detta var en furukista för att den att vara

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

14

Ta

n

iden

kno

o

de

loa

r

en

ka

er

ag

er

ila

m

st

in

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

15

att inte respekt för mästaren var stn ö kans  
var: "Hör du min påg, du ska inte kassera  
kult järdet arbei" visar ju att han var en äldre  
persm. Men det ansas ju också att han för kom-  
mat utföra bättre arbete som den unge jämsfriden  
nied. Där för kan det ju tänkas att arbeten,  
som visar samma tanke i utförningen  
men som är utförda av en säker hand ö något  
öga ö daterade från 1800-tallets början ö med sin  
höjdpunkt på 1820-talet, kan vara utförda  
av samma skulptör. Var han Lee. 40 år när  
han målade El-ö's första verk är ganska tr  
igt, kanske han mycket väl kan varit verksam  
vid 1800-tallets början i de höjden av  
hinnerade just på 1820-talet.

Men hade inte stn respekt för dessa allmoge-  
malen än att man utförde sina speciella  
önskemål när det gällde målningarna, var

Tulpaner i s. v. där för kan samma målars  
arbeten skifta ganska avsevärt, men det  
är alltså något som visar sig hos var och en, pla-  
ceringen av blommorna, teckning av bladen,  
själva penselgången i stilen hos bokstäverna o  
riffer. Chubbachs placering av rosen med  
pinnarna i rindarna tre o tre är karaktäristisk  
för honom, de färgerna också hos de talrika  
o väl utförda målningarna å var och en kista  
i många andra saker som i orden som jag min-  
tar kan något samma samband med hans  
yngre år. Vissa man så ha en Tulpan satte  
han dit den, men juft i den kista vi vet kan  
målet verka denna Tulpan främmande o g  
som den hörde ihop med hans stil.

En ovanligt vacker, ganska ljus blå-grön  
kista jag sett i ett hus som man är riktigt  
hade hjälpa utförda vasen med blommor

ö om den sedde ägarinnan att målaren sagt att  
han skulle "måla" bistan så grann så äg arinnan  
aldrig i sin tid sett något så grann. Åron här  
framträdde målarens direkta kontakt med ägan-  
nen också hans glattje önn att skapa något  
som bleo växare ö växare ö som han njato om  
nöjd med. Åron denne målare arbetade i nord-  
västra delen av väradet mer intet. Stilen tyder  
på att det var den samme, då skulle han ha haft  
en stn förnåga att variera.

Läker heter på handen ö rimmet för symmetri  
får man inte glömma att det kan variera på  
grund av främst två orsaker, främst målarens  
ålder (där på handen i dålig syn) ö dels av hur många  
supper han fått om han var av den som målade  
mat ö sprit. Kunde man se tillfaks i tiden  
skulle man sakat finna att dessa allmogemå-  
lare ofta var original som gick omkring i må-  
leda

där något fanns att måla för mat i trämmor.  
Kanske är det just därför det är så svårt att  
få reda på deras rätta namn i hemmet. De  
nämndes vanligen vid något ökennamn ibland  
flera i olika platser inom det område där de  
iordet sig. De var skivorna tänkte inget på.  
Som exempel vill jag nämna en sådan hing-  
bandande målar i senare tid, som inte må-  
lade blommorna men de de var en modet då  
på 1880-90 talet. Han kallades både "Kat-clicka-  
brö" därför att han idrade med dricka både  
samliga andra att det var därför att han ensam  
satte i sig ett fat med dricka i vid. Så kallades  
han "Esa-fra" därför att han när han målade  
för mat också tog de lite mat med sig hem.  
Så kallades han "Schack-sanda" därför att han  
en gång när han var lite ostadig på benen ramlade  
orhake med sina föreg pyntar så att färgen

spelldes utöfret ihop på vägen. Han stod bredvid  
 örade: Han var ja jakaranda öde som ja var  
 försökt måla i all min tid men aldrig på  
 reda på ö så grät han. Att detta original som  
 kunde måla en storsitt gräsgrön i stilen i örnig  
 citrongull (något jag själv sett) i en (drickabetsad?)  
 tavlelitt-litla hylsa gul med stänk av rött ö  
 grönt i alla det jakaranda eller mahogny  
 på något liknande sätt var ett stort original från  
 av mig själv, han trodde sig själv om allt när han  
 här i mitt hem isteg att förgylla något på en dala-  
 block med vad han kallade "målarull" (Orns?)  
 målade han det helt enkelt med gul färg.  
 Detta rista målaroriginal var efterhand  
 jag inte säkert minns om det var förr  
 eller efter om då det aldrig namndes förde,  
 när han några gånger var hemma i Torshäns  
 lalunga socken i en ytterst dlig bostad. Där

Jamns de björns ar jord o kalen o lera. Men han  
hade det stillet blev man på en föreställning  
om när jag säger att man här i mitt hem såg  
ombr. rebeleskiftet såg honom gå fram o  
byta och med granngårdens "pantoffelbomme"  
= bräckssträmma o beliten med bytet tryck  
sig katten på botten. Glad denne målaren  
lön tid infallit en halv mans ålder tidigare  
hade han givetvis målat utligt den tidens  
och mer eller mindre konstnärligt med blod o blott.  
Efter denna anordning återgick jag om till möblerna.  
Övriga målade möbler i mitt hem äro ju fotogra-  
ferade i beskrivna vid fru Francens besök. Som förut nämnts  
har det funnits i fimm delvis än möbler hos i hemmen  
mer mycket har målats om o befrakt på så gubben o ama.  
En målare på rista tiden sedan sådant återupplivats  
mer med detta än det på de gamla målarna beaktat  
ristiske, det som borde ihop med den o dess tid varit.

En del det kan räddats i ofrändrat skick till Pannholm, men vad när ö en vem målningen är utförd är omöjligt att utspöka då dessa möbler kan ha sitt ursprung från helt andra orter än där de under tid man det haft komma med friflyttning av hem o bostad, gifte o auktioner. Jälmär sig ursprungst i det ohända.

Som exempel på gamla vägg-mål i konsthäp oika öden vilde jag dra fram ett par exempel: En frän gamla möbler intresserad person lär kom upp på en gammal kvinnes enst i färd där ett ganska väl bibehållet gammal blomål i konsthäp med över i målning, har fick det i lät pietetsfullt reparera o rättat på målningen så det återfick sitt frua utseende, en annan hade ett stort skap med målning, det blev om målet helt av ykesmålar i fide Tulpall som tydligt var spår av skablon arbetade med lite skattning i färg o mörkare färg. eller en annan

en äldre kvinna, lät övertala sig till att låta en yngre  
målare måla om sitt vackra o ganska vidlyftiga  
börstverk (med snudda pelare, skäp, löden) i en inmi-  
tation, så här det finns många som eldat upp  
ihäpnat.

Efter 1840-talet förefaller det som om allmogen  
sitt kommit in i en dekadens period, de äldre må-  
larna var då gamla o unga unga med den äldre  
tekniken att måla direkt efter ömsiktelserna om  
man så för säga skapande tekniken kom till  
man kom att ge lättvindigare tillräga när någon  
promppte ville ha målat på gammalt sätt o på de  
yngre följade det gamla riket värde, det blev  
med andra beträffande detta, det skulle vara under  
en färg på bisten o möbler o så målades det, när  
inte de äldre hade makt att lägga sig emot det,  
om bisten o möbler på 1840-80-talet i gränslar  
mest som förut nämnts. Den övergång

Till en stolare, Emare i sticket stil spåras på  
enbart i detta uttryck i allt, den ypperliga i makt  
a listiga tiden bröt igång o ändrade allt. Vad Te  
världen behållade som man röka efterlikna de  
dij bröta på maktens tide en annan mögd över sig i  
målingar blev timmare o jämnstämde i en jäg  
åding i imitation av olika kätling o polering i  
färdig. Kistorna behöll sin plats i församling  
rymderna där det bibeliskt sig väl, men av skäpen  
ställdes de som rynde något under i en värd  
sämre utrymme i bästa fall i en yrskammare, de  
mindre skäpen av svagare byggna kramkär  
med förskäring o.d. gick för otillräckligt o  
församla eller kastade som du varit kända under  
o glömdes bort, "Kinnlinga sängen", blev till något  
annat eller släp sändu.

Om kistornas plats i gården rymliga kistkam-  
mare har jag redan nämnt. En kistkammare

Från övre en Tunga ar 10-12 alnars bredd rymde  
8-10 bistor. o dessutom fanns klödbistor även i  
andra utrymmen farstukammare "bästa" o "håbag"  
Bistor för livs försöden heta, bröd, malt, mjöl,  
flörk m.m. hade sin plats främst på vinden.  
Pigars bista fick sin plats efter hennes anse-  
ende. Var hon gammal i tjänsten o nästan i var-  
dagstug användt som liggande till parntjer fick  
hon ha den inner i någon kammare eller sommar-  
stuga i armat falk i den plats i det halva mörka  
stuset - boksar delningen där det fanns lämplig  
plats för intill ibarstinen. Tängens bista inhys-  
tes givetvis i dräng kammaren (kunde också vara  
endast ett skrin = en mindre bista) innan den Tr-  
ligen redan på 1870-talet alltså kom att ersättas  
av drängskåpet. Det kunde förekomma ett skrin o  
ett drängskåp som kallades drängskåp i äldre tid  
men senare utgjordes ibland drängskåpet av en

Kombination av blödskejs i chiffronier, med klipp  
 som utvidas mer ~~långt~~ endast till höger i lång-  
 are på blödskejs som i ett blödskejs till vänster.  
 Längden med endast inmittade men ~~en~~ lida  
 upptill som på en chiffronier på några följande o.  
 mätad i den inmittation, en sådan möbel finns i vä-  
 g, det var nog på 1880-talet en ganska vidlyftig  
 möbel på en lång, porfyras saken hade de ~~officiella~~ ~~högsta~~  
 9. de mindre gärdarna fanns utrymme för att på  
 kisten vid sidan om förstug en en förlängning av denna  
 eller skild på den med en vagg, på varhåll vid den till  
 stugan i med en "kara- eller sommarhanna" mitt på.  
 Alla blödskejs, även g äng blödskejs förändras i kisten  
 för blödskejsen i gärdarna till kisten med  
 allmät på 1880-talet. Men så, när det var folk-  
 samling vid f. ex. en begraving, där alla var hög-  
 tids klädda ut i det luktade "kistlagda kläder"  
 9 hur man kommer kunde man ha en blödskejs i

stugar ö i den lilla birsten intill stugan, ett "spänn"  
i: a 3 alnar av längans längd där allting förvarades som  
lunde husväggen till. Stora i förstugan om där fanns  
utrymme nog inåt stuset vid andra sidan kunde  
en birsta stå. I de allre enklaste hemmen där som  
den öppna skorstenen med sin eldstad för matlag-  
ningen fanns i förstugan ö det endast fanns ett smalt  
smått litet utrymme vid sidan om stod ofta birstan  
där vid ytterväggen intill ytterdörren ö minniga gam-  
lade talade om ett fattigt hem där rättorna till  
kväster begravt en så placerad birsta där lussens  
invarare hade sina ägodelar förvarade, galvet  
var av stampad lera ö hullaster ö lögge på den om-  
gärande marken. En gammal kvinna som också  
berättade ett sådant hus med birsta så placerad ö  
som var kage-bringa, - såldes också berättade så  
jag kunde de så sent som i början av 1900-talet att  
rättorna tagit alla hennes ägodelar som kom

haft i en korg, men hon var glad för den lilla  
 igen den alla mer än en baron hustru, att den  
 som hände det inte höjde hennes "hjärta" i så stort.  
 En hustru hade ju varit nog för att ha  
 kunnat för sin del mer gäddans dotter hustru  
 skede: antal då man samlade åt den allt ifrån  
 deras födelse så man får nog säga brudhustru  
 det var ju med tanke på deras giftermål man  
 samlade hela tiden. Stora åt prarna samlade  
 man timme i yllevarnad, vadmal: tröskor o dygna  
 dekorationer inuti hustrarna är jämförligt nog  
 som ständigt förhållande så stort aldrig mer hustru  
 brev som man intill 1840 talen? Höjde på mark-  
 naderna hustrarna eller hustru der först på hustru-  
 boken insida. De blev senare en mycket stor  
 vara för samlande som satte den i en glas o ram  
 o många hustru jag vet hon brud för efter för  
 några hustru brev. Det var ganska red med dessa

histebror i de vändades högt i en tid då man  
inte för var van vid tryckat och bildat som i  
nuare tid. Att smiliga man i histebrorens ställe  
fäste det oförsyck av kungliga personer, skåde-  
spelskon i sängstolen i grannfägen är en nuare  
historia 1880-90-talet och ej fullt så allmänt för jag  
stom i glasdomarnas insida med bilden vänd  
utåt rummet i skåp i skänkhus eller byråer i hem-  
men på 1880-90-talet var det vanligt med sådana tecken  
och när jag öppnar min mors morfar lilla kängskåp  
ser jag där ett par sådana bilder av nyförlorade  
kristig parer av skåne Gustav Adolf och Margareta  
i bristbild.

Att dränga histebrorens locks insida var band fäste  
på trälen för fasthållande av stäcksaker, fä-  
häng, bragar i manschetter, fä'nattkappor = en  
kombination av brage i fä'nang.

En histe, ommålad eller påmålad i senare tid, i

en granngård här intill, där flera hristn finns  
och här finns också däribland de finstberberna med  
de laka cinda ättan. Här ovanligt kraftiga be-  
slag, järnband i handtag samt inuti mycket  
fint arbetade gångjärn på lockets insida där  
de gå långt fram. De är vackert utstansade på  
båda kanterna som mönster av här samt med in-  
sniggar i graset i avslutning till slans mönster  
mönster. Under detta finns ännu resten av ett  
skinn som ligger i ena kila i fram käft det fina  
i det hela. Jag har aldrig sett mer än denna hrista  
med sådana eller annan ursprunglig utformning  
inuti. Denna fina hrista är i förhållande av samma  
typ som de vanliga arte skristorna i lockets form  
tycker på 1820-tal eller något tidigare. Ingen  
vet nu var den här hristan ifrån men är den  
här före ägarer moss i far hemkört är den  
här V. Grevic, där dessa gått ut på ett bryget

brände hem i flyktat luit 1846 men den också vara  
köpt å ambition här. Kusarande de bor en är som väntar  
inte att leta på då den är omgjord en gång i senare  
åter ändrad. Ett exempel jag nämner på värdigheten  
att behålla gamla möbler.

Om en gång vill jag påpeka att det aldrig är  
öfverflöd att äga en mjölk eller annan hjälpsam  
person kunde med eller utan medfödda anlag  
själfva måla eller andra saker i ting efter sin  
egen fantasi eller sätt. Det namn i ärtel som prä-  
senterade mig ägare. De fämnar, här jag lita sägar, som  
inte kunde skriva men väl måla i texten.

Om klädkistoras ersättning med klädkäp i kom-  
binationer dessa här jag redan nämnt. Kusbonden  
branninshäp (hörn- eller kängshäp), andra hörn-  
eller väggshäp samt matshäp med vida makar-  
nas initialer är nog samtida med kistoras  
liksom stambord i bänkar med ornament orben.

ö makarnas initialer alltid på konstliga papper med  
D = dotter ö manliga 3 often mannen. Papper i biskopsen  
fröken i alla ställen på biskopsen av en biskops  
synd till stället av en 100 cigarets lida, omade  
i stil med biskopsen, de kan se ut att ha blivit mä-  
lade samtidigt med någon biskop c.d. till hus en  
kelst, det vi kan mött vinda i skift men med samma  
färg i skrift som annat i en äga i med ägarnas  
initialer.

Hus bndens lilla privata skap med flaskor, glas ö  
ibland, när den inte satt färdig med att spän vid  
fjälken över bordet, almanackan ö.d. hade sin  
plats intill hus bndens matplats vid stambudet  
"br-umestänk" = öste (översta) brumen = köpsten,  
som och i kunde se allmogemålningar på vägg staden  
vidtorn och arm i framsida. Skåpet i den vinkel av in-  
ner. ö yttre vägg som här bildades mellan bords änden  
i läng bänken vid yttre vägg. På det skap kunde

och så, helt privat, fanns i huset kammare. Över vad  
den fanns i äldre mannen i huset helt kammare  
över matsäpet & jag tror att för holls den helt  
inte mycket för som smokade på egen hand i mat-  
säpet & ej heller de kömmen som lät honom hålla  
med sådant, de skulle skröta var sitt matsäpet  
hade sin plats allt efter behålliterna i stegen  
Alla bestun som ibland kunde vara ett snällansing  
mellan frökningsrum i kammare som sådana sub-  
nades & de även ha en säng, ofta även den gammal  
med blomman samm i ornament. Åttan efter något  
som kunde liknas vid en kammare blev inredd  
1800 Talch slut, 1870-80 till allt mer påhängande  
även hos de mindre brukarna i i husmanhusen  
Beträffande matsäpet härskarna så finner  
det en ramsa lagd. barnarum: "Ja e liden, ja  
vill ha mad." "Här ska ja ta'd?" "Jumrs mad ska  
Där e ena näd, ja e liden, ja ska si (= säga) de."

Detta återgår inte som någon dialog utan som en  
sammanklingande ramsa. Att jag delat upp det är  
för att den som inte är förtrogen med målet nämlunda  
skall kunna fatta innehållet, översatt skulle det  
endast försvåras.

Tjänare som gick rima julabrigg i till påsk sina  
färgade "sullekampa" - påskäggs att förtära efter hand  
förtärade även dessa maträtt. I sina bister in om  
hela 1870 o delvis även 80 talit där man höll fast  
vid gammal sed.

Alla gamla dekorerade skap, även de strösta ha  
säkerligen ursprungligen varit matställe fast det  
fanns de som man tagit bort lyften på o  
ansträkt dem till klädkäp någon gång på 1880-90  
talit när det inte gick längre att gå kläde  
med po och de utan de skulle hänga. De egentliga  
klädkäporna var alla kromat till rader det gamla  
sättet att dekorera blivit omsluttat o man målade

gen sådan måttelighet eller skulle väl denna  
haft det som kändastamma från en tid då det ännu  
var som mest i bruk att måla så.

Färgerna på kistorna har jag redan nämnt om  
Anders Tegneris kunde man måla om man vill  
direkt på träet, annars var nog den blå-grä-  
ngrön = kistblå färgen vanligast färgtmen  
dock ganska vanligt, ljusan i mörtare som  
eller övermåttat att man så de mörkare färgerna  
dock här sällan så ljusgrå som vitida målar  
såter åttio år sen ej heller ofta så mörkt blå  
som andra målar dem. Vanligt var också den  
brunaktiga från där träet lyfte i genomsnitt som de  
gamla seder åstadsborna und dricka som bet  
eller grönfärg, flammigt, bruntigt eller på annat  
sätt inmisklande trä an det var eller andra  
för att göra botten grann. Li om det väl något  
vindämne linolja eller annat önn som gjordes an

denms yta har hållit sig samfundsevis bra ännu  
den, fast nog ej så som den tjocka blå färgen.  
Doch har såkert även den satts på uttan någon fin  
gärande behandling av ytan.

Skåp, som hade rikligt med listverk målades  
i flera färger f. ex. gulorna ö samer kring dörrar-  
na i brun färgade färg eller Trimmation,  
speglarna i ljusare eller mörkare blått & blom-  
budsflor med eller utan varn, litet varierande  
målning & olika trä & trä om dörrarna hade dubbla  
speglar vilket var vanligt i äldre skåp. Samma  
färg i facken mellan listerna upptecknade i  
de malar vid ränderna. I de övre facken inhiela  
na & ärtar. De malar listerna som ruremade fälten  
i de där fälten om blå & blå där fälten om i de  
de malar fälten kunde vara röda. Den breda listan  
upptecknade i de färgen som ingick i övrigt samt varit.  
nog mest varit & malar i de de övriga delar färgen.

Denne beskrivning kan tillämpas även på båt-  
skäp o andra utdelade skäp. De mindre kunde  
vara målade i en färg, blått eller brunt med färger  
i lister i speglar som antingen var släta med  
blom ornament eller repplade i med flera olika fär-  
ger i repplarna. en liten spegel kunde också målas  
i helt uovirkande färg. Namn uppte i reuter vid  
värden i medien var vanligt.

Om övergången från dekorering till slutmålning  
omkring mitten av 1800-talet är redan nämnt:  
fåra sammanhang i vad jag vet om de gamla all-  
mogenmålarna är tyvärr inte mer än vad redan  
är sagt. De en säkerligen konstruktiv natur med  
medfödda anlag utan någon närande utbildning  
därav vittnar den ofta förekommande bristen  
på symmetri. Det var också ut mer som en ca-  
rakteristiskt tilltänkt originnell vid ommåling  
eller påbättring av de gamla arbeten. Kommer näst  
näst.

originalen är den skickliga ynkus målaren. I  
dessa fallet öjer kan sig genom sin teknik & skick-  
ligheten som amatör i facket. De gamla målarna  
ha målat som det fallit dem in & nog ofta varit  
därifrån men dock genom ständigt utövande  
var & en färd i en egen teknik, sina egna färg-  
kombinationer som domusat & mörsten som  
älskar, så en kan med rätta säga inget i  
de sammansatta rön, dock varande & de  
oändliga. De ha under sin tid varit upp sig &  
mått sin livspunkt i så fall tillbaka när åldern  
gjorde sig påmind. Deras levnad har nog om  
man kunnat spåra upp dem i många fall till  
sig ganska slumpartad de betänning ofta ut-  
gått mest i natura i en slant guldtyckligt,  
man vet att även den som nästan inte hade någ-  
ra kontanta jäls dock ägde flera av dessa må-  
lare målade hemmanmålade möbler, eller för

komma ihåg att det gälla över 100 år tillbaka i  
tiden i Naturskas Hållningens Tid och dessa  
målare gick omkring och utförde sitt arbete i att  
den Karl (Jönsson?) jag beskrivit, som ändå inte  
var någon målare av gamla msten, leode så enkelt  
ut, fattig men nöjd med tillvarn, glädiofta drucka.  
Lärpojkar, medhjälpare och skjutbar, målning i  
verkstad eller på beställd tid i hemmet. Vi kull  
de ypper utbildade målarna såväl som sköldarna  
i skomarkens tide och sidorna fanns givetvis även under  
allmogemålningens senare tid, elioner bar mörk  
byrå vittne. Jag tror inte de hade något sam-  
band med varandra, ej ens Gul-drucka-brö  
hade på något bestämt schema för sin gärning.  
Yldre tid hade de nog var sin hliantel  
och redan avtröste yghermålarna helt naturligt  
de andra, då inga nya trödde i de gamlas  
spår utan det hela drog ut.

gag kan känt åtminstone en yrkessman som  
levat till för att han  r sedan som var utl nd  
särskilt mörkare som målare   Tapetserare, men  
han sysslade inte med "gammaldeg" målning.  
Sin tid som yrkesut rare sysslade han dock  
huvudsakligen med måleri   bed därtill hånd  
blau l tte P. H. Vallin, som född på 1850 - l st    
bedde h r i riket (Lindby i L mstr ).  
Han målarna  tade upp minstet  r inte gått  
att säga mer  tade han alles skedd det na-  
turligtvis med vita. L nlige arbeten  r så  
symmetrisk att man tydligt kan se att m laren  
m r  t  något   k nigarat, andra d mmer han  
sakligt målat helt efter som det varit till lätt  
på m fi d rskt efter mycket dåligt  goussikte  
varken minsta sträck på minstet eller k ja-  
läge är lika på minstet som borde vara lika.  
Det  r med detta precis som med de gamla for-

ö de plumbvårda öhdyerna det har berättat  
sinnet på mygrammet i ögonriket. Utprä-  
ningar av blommor i blod har de gamla all-  
mogemålarna i västerborna haft klart på sig  
färgstänkningen liksom men beträffande sym-  
metrin vållade frimigarna på så till fall.

Kamner på färger vet jag ej alls. Först på köpen  
i staden i det roer med ett slags sten (mispstän?)  
på en plankbit medan man undan på undan till-  
satte timolja. Det var denna bearbetning som ges  
målningen dess hållbarhet, ja men man där ar-  
betade färger desto hållbarare i mindre ble-  
den, det är de gamla ordning i det står sig öfver  
Den bearbetade raga färger gjordes så ut med lin-  
olja i sig något terpentin eller annat trökämne  
annars skulle arbetet tagit längre tid än det  
gjorde men man var ofta vid de gamla såde man  
med trökahus då de försagade färger. De gamla

allmogens målarna hade färger ganska tjock, man  
saw ännu några penseldrag i just den tjocka  
färgen vid utformningen av blommor i stilistiska  
språknamnet i bokstäver gav till tyg och dyg  
att dekorationerna i gjorde dem ofta konstnärliga  
stilen färger för mörker i hängad till inte  
och till, de kunde till de saker man köpte av  
hantverkare på Gängebyggen på marknaden  
på 1880-talet i samtid

Eller det var med färiser i äldre tid vet jag ej  
men en blåmålad möbel blev säkerligen aldrig fer-  
missad

Om drickaäding har jag redan nämnt: "Fler  
kallade ut av dricka bruset i rinde om i det  
i låt de traka" var allt de gamla sade då  
Eller har redan förfr nämnt de inte om

Penslarna vet jag inte om men nog gjorde de  
något mjöta då i materialen var tillgängliga och alla

Vid genomläsande finner jag att jag glömt varit  
golvrer, de s.k. "dalauren". Många var tillverkade  
när i återna men efter samma system som Polhem-  
uren, andra åter med signaturen af O. S. Ohnäs. De  
samma föredal är olika utförningar som utförts  
av hantverkare i olika delar af riket utan sådant  
dess föredal var ursprungligen när de var från  
den tid då man målade med blommsöfver  
målade i dekorerade på samma sätt som kisten  
i riket, men värtur alla målades om gråna, bruna  
eller grå i finare hem ännu vita med / rödgyllning, som-  
tidigt som kistorna målades om på 1820-80 talet  
endast en i antalet i något gammaldags hem und-  
gick detta och då, lönliga kistorna var under tiden  
hopp hemmit om målades flera gånger i på senaste tiden  
med imiterad allmogemålning sedan den gam-  
la stilen åter blivit aktuella. En blocka jag vet gäma  
en tid i ett riket så att endast tvolan var syddig, följande av 1900-talet.

ACC. N:R M. 42571:45.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

45.

Karossritet har ganska rikligt förekommit i allmän-  
het i husgeråd, i såväl klädn som vägar o stolar  
o det var i endast som utjämn linjer o rosetter o ror  
utan även som blommaner, kransar eller urnor  
I de tidiga ornament utfördes ju målningen i annan  
stil än hade målaren att följa det gamla mönstret  
i fulla i med färg eller färgglä rosetter o ror med  
ställda färd i säng krans. Blomman o ~~urnor~~  
fylldes med färg eller färggläddes delvis. Öfr. krans.  
Inom det Karossritet o ju blommaner målning o då krans-  
det det o samma möbel bli både allmän målning  
många färger o färgglädding. Jag såg i år en säng  
med baksidan litet uppdrager (krans) där fanns det  
en helt rol med ställda omkrans som var ny o  
färgglädding. Färgen i övrigt var ljus blå o med  
blomman o ornament, o framridar i fält, en för övrigt  
vanlig utdragsäng. Det var o en antiken efter att på  
gamla folks o en nog omkr. 40 år sedan.

Vår egen dalskläde har ornament i rosetter o karossritet i gulda o i röttan botten-blommaner